

Asociația culturală „AȘEZĂMÂNTUL IONEL I.C. BRĂTIANU”

drd. Ionel IONIȚĂ

Înființat ca asociație culturală, din inițiativa Elizei Brătianu, soția lui I.I.C. Brătianu și a fraților Vintilă și Constantin I.C. Brătianu, Așezământul avea ca scop „întărirea simțămîntului național în poporul român prin publicarea actelor și documentelor relative la istoria României, publicarea lucrărilor științifice și de popularizare a cunoștințelor istorice, sociale și economice, organizarea și întreținerea unei biblioteci publice.”¹

Constituit ca persoană juridică cu caracter nelucrativ (actul constitutiv autentificat de Tribunalul Ilfov Secția Notariat sub nr. 39620/12 nov.1928)² Așezământului cultural I.I.C. Brătianu i-a fost recunoscut statutul legal de către Tribunalul Ilfov Secția a I - a prin sentința nr. 72/29 nov. 1928.³ Funcționarea Așezământului se va face în baza unui Statut autentificat sub nr. 15482/31 mai 1930,⁴ statut care datorită unor dificultăți de ordin administrativ, mai ales, va fi modificat în anul 1942 (autentificat sub nr. 36535/18 dec. 1942)⁵

În această fază de început, în ședința din ianuarie 1929 este ales ca Președinte al Consiliului de administrație Vintilă Brătianu (vicepreședinți erau dr. C. Angelescu și Mihai Seulescu),⁶ iar în Comitetul de direcție erau: Eliza Brătianu, Gh.I. Brătianu, Tancred Constantinescu, Ion Pillat, D. Alimăneșteanu.⁷ Până la numirea directorului s-a dat delegație de director lui Ion Pillat.⁸

În ședința din luna februarie a anului 1929 se aprobă numirea ca director al Așezământului a lui Constantin C. Giurăscu⁹ care era și director al Așezământului Ion C. Brătianu, precum și numirea lui George Fotino¹⁰ în funcția de director al bibliotecii.

Problemele care se ridicau în acest moment erau foarte importante și de a căror rezolvare depindea funcționarea Așezământului în condiții optime. Pentru ca biblioteca să poată să fie pusă la dispoziția publicului, Așezământul avea nevoie de un imobil adecvat scopului propus. Se pune, de asemenea, problema aducerii bibliotecii lui Ionel Brătianu la București.

¹ . Așezământul Ion I.C. Brătianu, Consiliul de administrație, Procese verbale, colecția de documente M.M.B.

² . P.V. Nr. 31 din 30 iunie 1945

³ . ibidem

⁴ . ibidem

⁵ . ibidem

⁶ . P.V. Nr. 1 din 23 ian. 1929

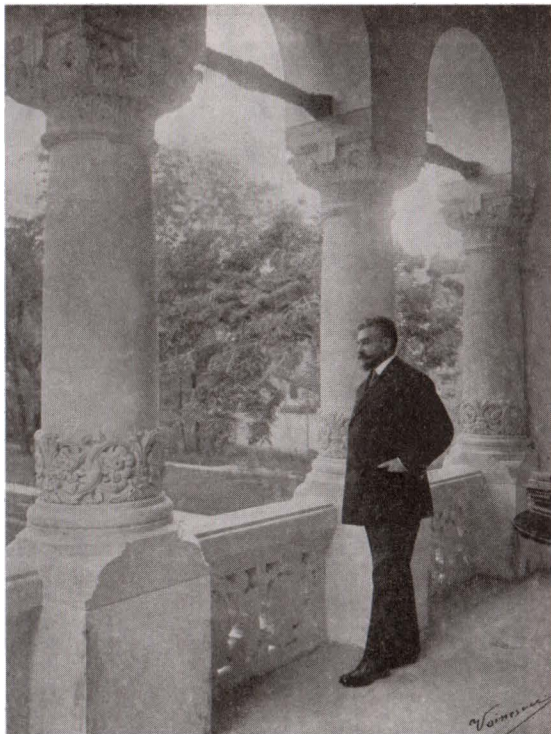
⁷ . Ibidem

⁸ . ibidem

⁹ . P.V. Nr. 2 din 16 feb. 1929

¹⁰ . ibidem

În privința cărților dificultatea nu era decât de a fi transferate la București, deoarece frații Vintilă și Constantin I.C. Brătianu își dăduseră acordul utilizării lor în scop public.

Inițial, sediul Așezământului a fost în strada Paris nr. 8¹¹ (str. Doamnei de Astăzi)¹², până în 1929 când Așezământul va fi înzestrat cu imobilul din str. Lascăr Catargi nr. 5 (str. Biserica Amzei) prin donația Elizei Brătianu (act autentificat sub Nr. 13404/1929)¹³.

Pentru realizarea aceluiași scop, Eliza Brătianu, în ianuarie 1929, își manifestă intenția de a “face din viață daniel Așezământului imobilul din București, str. Lascăr Catargi 3, împreună cu aripa din față a imobilului din str. Lascăr Catargi 4, lipită de nr. 3, unde se află actualmente instalată Societatea “Albina” și alți locuitori cu rezerva uzufructului imobilului de la nr. 3 și al etajului I al aripei imobilului de la nr. 5, astfel că Așezământul ar avea de îndată plina și liberă dispoziție a parterului aripei de la nr. 5, care ar fi destinat Bibliotecii.”¹⁴

În urma acestei donații, Așezământul își lua obligația de a transforma, modifica și completa localul dăruit astfel ca parterul să fie amenajat pentru bibliotecă și eventuala ei sporire.

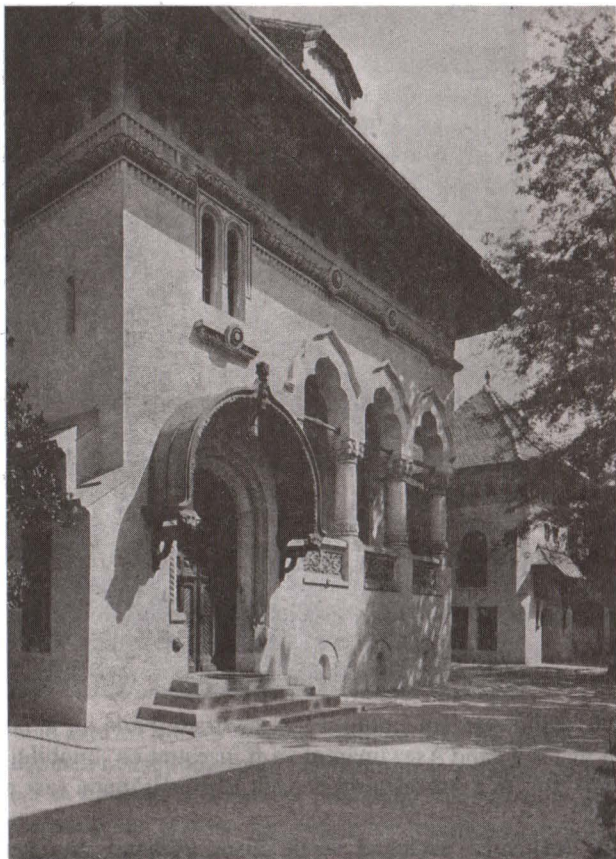
¹¹ Ibidem

¹² Str. Doamnei a purtat de-a lungul timpului mai multe nume: str. Paris, str. Mauriciu Blank.

¹³ P.V. Nr. 20 din 29 feb. 1939.

¹⁴ P.V. Nr. 1 din 13 ian. 1929.

Biblioteca lui Ionel I.C. Brătianu din conacul Brătienilor de la Florica era mai mult decât o serie de cărți adunate de-a lungul timpului și adăugate la biblioteca părintelui său Ion Brătianu. Era o adevărată colecție de cărți alături de care se aflau hărți, stampe și documente.¹⁵

Aducerea acestor colecții la București îl preocupase și pe Ionel Brătianu, dar decesul său a stopat intenția de a transfera în capitală biblioteca și de a o pune la dispoziția celor interesați.

Pe parcursul perioadei 1929 - 1935 biblioteca a sporit numeric de la 6000 la aproape 20.000 de volume. Toate cărțile erau inventariate și catalogate și se aflau "în legături făcute cu multă îngrijire, legături care constituiesc o caracteristică a Bibliotecii Ion I.C. Brătianu."¹⁶

¹⁵ . George Fotino, Biblioteca Ion I.C. Brătianu, în "Boabe de grâu", an IV, 1933, nr. 4, aprilie 1933, p. 258.

¹⁶ . P.V. Nr. 11 din 15 feb. 1935.

La începutul anului 1935 biblioteca era gata să fie deschisă publicului.¹⁷ Cu toate acestea, ea nu va fi deschisă decât în 24 noiembrie 1935.¹⁸

Activitatea Așezământului nu se limita însă numai la biblioteca propriu zisă. Acțiunile culturale erau structurate pe cele două secțiuni principale:

Secțiunea Publicațiilor și biblioteca Ion I.C. Brătianu.

În cadrul Secțiunii Publicațiilor se începuse editarea discursurilor lui Ion I.C. Brătianu din care până la începutul anului 1935 apăruseră primele două volume cuprinzând activitatea lui Ionel Brătianu în perioada 1895 - 1909. Următoarele două volume erau aproape gata urmând să apară în câteva săptămâni.¹⁹ Volumele III și IV cuprindeau perioada 1909 - 1922.

La începutul anului 1936 primele patru volume erau gata și se afla în curs de tipărire volumul al V-lea.²⁰

În afară de editarea discursurilor lui Ion I.C. Brătianu, Așezământul își propunea strângerea de materiale în vederea realizării unei biografii complete a lui Ionel Brătianu.²¹

De altfel în aceeași notă de popularizare, după propria lor caracterizare, a acțiunilor lui Ionel Brătianu apăruse lucrarea lui Constantin Kirițescu "Ion I.C. Brătianu în pregătirea războiului de întregire."²²

Activitățile Așezământului Ion I.C. Brătianu erau bine puse la punct și se încadrau într-un program care se adresa unui public larg.

¹⁷ Ibidem.

¹⁸ P.V. Nr. 12 din 27 feb. 1936.

¹⁹ P.V. Nr. 11 din 15 feb. 1935.

²⁰ P.V. Nr. 12 din 27 feb. 1936.

²¹ Ibidem.

²² Ibidem.

Erau organizate conferințe publice ale căror subiecte referitoare la istoria modernă a României erau susținute de cele mai multe ori de cei care trăiseră momentele relatate sau cunoscuseră personajele evocate.²³

Activitățile expoziționale sunt și ele prezente în viața Așezământului. Prezentarea periodică de cărți rare, hărți, stampe sau manuscrise în cadrul acestor expoziții puneau marele public în contact cu piesele deosebite, unele dintre ele adevărate rarități, ale bibliotecii fundației.

Dintre acestea trebuie amintite expoziția de vechi tipărituri românești și de cărți străine vechi din 1932 sau expoziția din 1933 cuprinzând cărți, stampe și hărți referitoare la Rusia.²⁴

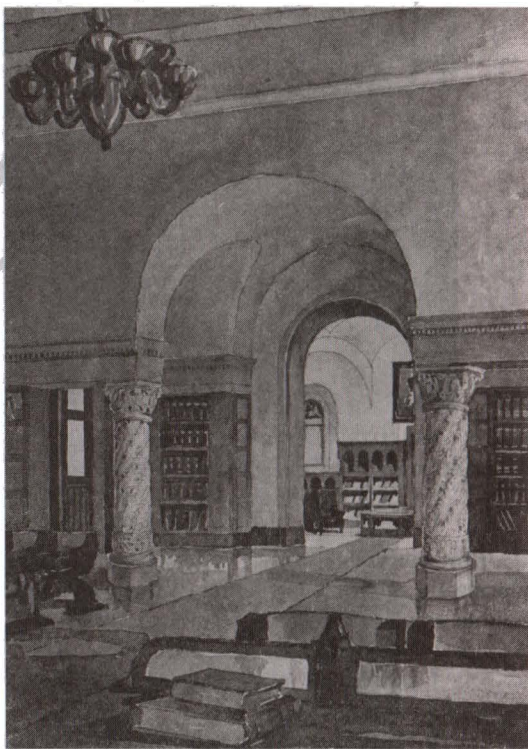
O mențiune specială trebuie făcută expoziției din 1934 consacrată tipăriturilor românești vechi și cărților rare cuprinzând relatări ale călătorilor francezi în țările Române.²⁵ Manifestarea a fost organizată cu prilejul vizitei la București a ministrului de externe francez Louis Barthou.

În procesul verbal al Ședinței Consiliului de Administrație al Așezământului din 15 februarie 1935 se nota

despre acest eveniment: "Vizita lui Louis Barthou și condițiunile în care ea a avut loc rămân pentru noi o amintire la care tragicele întâmplări de la Marsilia²⁶ sporesc simbolul amintirii."²⁷

Al doilea război mondial va afecta activitatea Așezământului atât de mult încât o parte din acțiunile curente vor fi încetinite, iar altele chiar oprite.

Începând cu anul 1942 în procesele verbale ale Consiliului de Administrație încep să apară note care justificau "încetinirea lucrărilor de inventariere și fișare a cărților"²⁸ sau "oprirea acțiunii de achiziționare a cărților și revistelor, acțiune

²³ . George Fotino, op. Cit., p. 269

²⁴ . Ibidem.

²⁵ . P.V. Nr. 11 din 15 feb. 1935.

²⁶ . Louis Barthou, ministrul de externe al Franței, este ucis în atentatul de la Marsilia din octombrie 1934.

²⁷ . P.V. Nr. 11 din 15 feb. 1935.

²⁸ . P.V. Nr. 26 din 27 mai 1943.

paralizată, de altfel, și prin situațiunea generală care împiedică orice legături cu antiquariatele și librăriile străine.”²⁹

Pericolul bombardamentelor și a atacurilor aeriene asupra Capitalei determină direcția Așezământului să ia o serie de măsuri pentru protejarea colecțiilor. Cărțile vor fi depozitate în subsolul bibliotecii, iar pentru manuscrise și arhive se propunea ducerea lor la “Florica, Golești sau unde va fi cu putință.”³⁰

Din toamna anului 1943, “activitatea Așezământului va fi în mod practic oprită până la schimbarea situațiunii generale, ea reducându-se la măsurile de conservare a patrimoniului.”³¹

Clădirea a fost grav avariata de bombardamentele din aprilie 1944 și de cel din ziua de 24 august 1944.³² O parte însemnată din clădire și mobilier au fost distruse. Datorită măsurilor luate de adăpostire a colecțiilor acestea au fost salvate în cea mai mare parte. Nu s-a putut salva colecția Discursurilor lui Ion I.C. Brătianu care se afla în zona lovită de bombe, precum și volumul al V-lea din aceleași Discursuri aflat în tipografia Cartea Românească.³³

Condițiile grele create de război, precum și lipsa oricăror fonduri făcea aproape imposibilă refacerea imobilului.

În aceste circumstanțe este de remarcat generoasa ofertă a inginerului Liviu Ciulei și a societății sale de construcții “Sonaco”. Pentru a ajuta Așezământul

²⁹ Ibidem.

³⁰ P.V. Nr. 27 din 22 septembrie 1943.

³¹ Ibidem.

³² P.V. Nr. 28 din 12 octombrie 1944

³³ Ibidem.

să-și repare pe credit clădirea avariată Liviu Ciulei se oferea să efectueze lucrarea în întregime iar plata să se facă mai târziu.³⁴

Situația grea de la sfârșitul războiului face existența Așezământului din ce în ce mai dificilă. Datorită dificultăților de ordin financiar se încearcă, printr-o convenție, o uniune cu Academia Română.

Ultimul proces verbal din registru din data de 30 iunie 1945 consemna: "Pe data perfectării, în formele legale, a acestei Convențiuni cu Academia Română, urmează ca să înceteze ființa juridică proprie a Așezământului Ion I.C. Brătianu.

Sedința se ridică la orele 20."³⁵

The "Ionel I.C. Brătianu" Cultural Settlement SUMMARY

The settlement was founded at the initiative of Eliza Brătianu, wife of the noted Romanian politician I.I.C. Brătianu and of his brothers Vintilă and Constantin I.C. Brătianu, aiming at increasing the patriotic feelings of the Romanians, by publishing documents, concerning the history of the country, scientific works and writings meant to make popular historic, social, economical items of information, also organizing a public library. The article presents the stages and evolution of the project.

---

³⁴ . ibidem.

³⁵ . P.V. Nr. 31 din 30 ianuarie 1945.